

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izahaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača za leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Kato. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Ne zaprte reklamacije so poštne proste.

Današnja številka obsega 10 strani in Gospodarske Novice.

**Kdor takoj vpošlje 1 krono
dobiva Slov. Gospodar do konca leta.**

Kdo še manjka?

Slovensko katoliško časopisje se je zadnji čas, kar je pač samoumevno, veliko bavilo s hrvaško-slovenskim katoliškim shodom. Na njem se je podalo toliko novih misel, začrtalo toliko lepih načrtov, stare resnice se razglašale v tako krasni obliki, da je vsak katoliški časnik moral postati ob teh dogodkih ter jih naznani v svojih predelih. Saj zadnji katoliški shod v Ljubljani ni vzbudil samo pri Slovencih in Hrvatih občudovanja, ampak po celi Avstriji. Nemški katoliški časniki očitajo nemški javnosti, da je cel nemški narod v Avstriji, ki šteje okoli 9 milijonov, poslal na katoliški shod v Linou komaj 5000 zastopnikov, a majhen katoliško-slovenski narod vsaj 5krat več. Katoliški slovanski narodov v Avstriji pa gledajo na naš shod kot na vzor, katerega si skoro ne upajo do seči. Češki katoliški listi odkrito priznavajo, da so slovenski katoliki prevzeli vodstvo katoliškega gibanja med Slovani, poljski listi pa se veselijo, ker se je na tem shodu našlo v bratskem obsevu vse slovanstvo, ki ne škili preko avstrijskih mej.

Toča ko smo se mi veselili, je sejal sovražnik ljulike med pšenico. Bolj kakor kedaj poprej so liberalni časniki in agitatorji delali v tem času za razširjenje svojega časopisja. Z mladeniško gibčnostjo so pisali in delali za svoje liste. V liberalne vrste se je zaneslo novo navdušenje za časopisje, in to navdušenje že rodi svoje sadove; liberalni časniki zahajajo v slovenske hiše, v katerih jih prej ni bilo.

Čisto jasno se vidi pot, po kateri hočejo spraviti liberalni generalni svobodomiselstvo med naš narod. Trojna je ta pot: snovanje ciril-metodovih podružnic, v katerih se goji čista narodnost s popolnim preziranjem verskega naziranja, ustanavljanje sokolskih društev, v katerih se že vcepilja svobodomiselstvo, in tretja pot je liberalno časnikarstvo, ki odkrito in brez ovinkov seje seme prostomiselstva med slovenski narod.

Cirilmetodarstvo, sokolstvo in liberalno časopisje, to so punčica v očesu vsakega spodnještajerske-

Ptujska pisma.

(Sodobna premišljevanja).

(Dalje.)

Reči moramo, da so Slovani v turških vojskah dosti več storili za Nemce kot Nemci za Slovane. Ko so l. 1529 Turki napadli Dunaj, bilo je med dunajskimi brambovi več vojakov iz slovenskih dežel, med njimi naš slavn Janez Kacijanar, ki je s Slovenci branil takozvana „Koroška vrata“.

L. 1532 se je napolil sultan Soliman s silno armado naravnost proti Dunaju, da bi poiskal cesarja, toda vrli hrvaški junak Nikola Jurišič, „ki nemški ni znal niti brati niti pisati ter se je vselej cirilsko podpisoval“, mu je v mali trdnjavi Kisek na Ogrskem zaprl pot. Tri tedne je sultan oblegal trdnjavo, kri je tekla v potokih, a Jurišič se ni udal. Po tritedenskem brezuspešnem obleganju se je sultan vrnil nazaj v Carigrad in cesar je bil rešen. Rešil ga je slovenski junak Jurišič. Zato pa je sultan tem strašneje divjal po Štajerskem in Hrvaškem, vse je oropal ter odpe-ljal seboj 30.000 kristjanov. Slovenca Kacijanar in Pavel Bakič sta pri Lipnici naletela na zadnji oddelek ter ugrabila veliko Turkov, konj in dragocenosti. In da so l. 1683 rešili Dunaj Slovani s slavnim poljskim kraljem Ivanom Sobieskim, ve že vsak otrok na slovenski zemlji.

Pozneje koncem 16. in 17. stoletja se je vsaj nekaj storilo za varstvo južnih dežel. Mnogi kraji na Hrvaškem, na Kranjskem in Štajerskem so se utrdili, skrbelo se je za orožje in municijo. Celo oddahnilo so se pa južni Slovani za časa princa Evgena Savojskega. Princ Evgen je bil po rodu Francoz in najslavnejši avstrijski vojskovodja. Zmagal je Turke v slavnih bitkah ter jim vzel rodovitne dežele in lepa mesta. Poleg tega pa je bil državnik, ki je vedel, da

ga liberalca. Taktika, katero zasledujejo liberalci pri svojem delu, ni neumna. S cirilmetodarstvom premo-tijo marsikaterega in nerazsodnega človeka. S sokolstvom lovijo osobito mladino v svoje zanjke, s časopisjem pa vse to delo pospešujejo in dovršujejo. Časnikarska naloga je najvišja naloga, zato tudi taka skrb za razširjenje liberalnega časopisja.

Rekli smo, da liberalna taktika ni neumna. Toda obenem je tudi tako jasna, da bi morali biti slepi in gluhi, ako bi ne spoznali, kam meri. Liberalci se pripravljajo, da vzamejo pri prihodnjih deželnozbor-skih volitvah posest od našega ljudstva. Celot ljudje med liberalci, ki se že leta niso premaknili iz svojih, s kmečkim denarjem bogato opremljenih pisarn, so začutili zopet mladost v svojih starih kosteh in se pe-ljajo okoli po domovini za cirilmetodarijo in sokolstvo in časopisje. Vse zastoni, vse brez ekpenzarjev, tu-di žrtve doprinašajo, saj se gre za boj proti prekli-canemu klerikalnemu zmaju!

A na naši strani? Posebno, kar se tiče časopis-ja, bi se med nami lahko mnogo več storilo. Mnogo naših pristašev nima nobenega našega časopisa in kadar pridejo burni časi, takrat dajejo taki ljudje največ dela, ker cineajo med resnico in neresnico, med katoliško in protikatoliško stranko. Vsaka liberalna laž jim zmede glavo. Skrbimo za te ljudi že sedaj in prigovarjamo jim, da se naročijo na katoliški poli-tični časnik. Preglejmo te dni svoje vasi in kraje, preglejmo vrste naročnikov na katoliške časnike, stavimo si resno vprašanje: Kdo še manjka?

Pridobimo našim listom še ta mesec novih na-ročnikov. Ne spimo, ko liberalci sejejo!

Kako govori katoliški učitelj?

Noben govor na katoliškem shodu menda ni se-gel zborovalcem tako globoko v srce, kakor govor u-čitelja Jankota Grad, ki je govoril o predmetu: Kato-liški učitelj. Kaj smo? Kaj hočemo? Kaj moramo biti... Njegove besede so bile navdahnjene s tako plemenitostjo, s tako nežnostjo, s tako ganljivo prepričevalnostjo, da so se mu poslušalci nehote udajali in mu sledili z največjim zanimanjem. Solze veselja in ginjenosti, kako vzvišeno pojmi ta krasni govornik svoje stanovsko znanje, so napolnjevale očesa udeležencev. Ko je končal, se navdušenje ni hotelo poleči. Odlični gostje in tovariši-učitelji so hiteli k njemu, da mu ča-stitajo in se mu zahvalijo na krasnih besedah.

je prihodnost Avstrije na jugu. Za njegovega časa so že mislili na izgon Turkov iz Evrope. Če bi bil prišel za njim le še en izvrsten državnik, ki bi bil izval njegov načrte, tedaj bi bili Turki že davno v Aziji. In Avstrija bi bila dandanes prva, če ne edina moč na Balkanu! Toda za slavnim princem ni bilo sposobnih in dalekovidnih mož, zato so njegovi načrti padli ž njim v grob.

Tudi cesar Jožef II. (1780—1790) je bil hud nasprotnik Turčije. Še pod njim je l. 1789 slavn Lav-don osvojil mesto Belgrad. Toda ponemčevalna poli-tika tistega časa, je na jugu, zlasti na Hrvaškem, iz-zvala najhujši odpor. In ta ponemčevalna politika je ostala na dnevnem redu od tistega časa do dandanes. Ob enem se je Avstrija sprijaznila z gnilo Turčijo. Starokopitni minister Metiernich, ki je vodil 40 let avstrijsko politiko, je bil nem in gluha za stok in jok uboge „raje“ v turški sužnosti. In istih misli je sedaj predstavitelj naše zunanje politike.

Dedščino osvobojenja Slovanov izpod turškega jarma pa je za princ Evgenom prevzela Rusija. Ta je od l. 1790 do l. 1878 v nešteti slavnih zmagah vzela Turčiji kos za kosom ter osvobodila narod za narodom.

V.

L. 1877 sem bil še celo mal deček, a prav do-ro se spominjam, kako so ljudje govorili o rusko-turški vojski. Povsod je bilo veliko veselje, ker so Rusi tako naklestili Turka. Pozneje sem govoril o tem z gospodom, ki je bil ravno takrat navzoč v neki nemški družbi, ko se je bila raznesla vesela vest, da je Plevna padla. Ni mi mogel opisati, kako so bili Nemci vsled te vesti razburjeni in potrti. Nemci so nam-reč takrat sočustvovali s Turki; pa ne le Nemci, ampak tudi Madžari in Angleži. Angleži so se zdaj spa-

Da bodo naši čitatelji spoznali, kakšni bi morali biti naši štajerski učitelji, prinašamo odlomke iz pre-lepega Gradovega govora:

Kdo izmed vas se ne spominja onih blaženih časov, ko je čul iz materinih ust prve molitvice, one-ga trenotka, ko je stopil sredi med stariši prvič h Go-spodovi mizi, zadnjih materinih besedi: „Bodi veren!“

Katoliškemu učitelju je vera vzor, ona mu je vir, iz katerega črpa (zajemlje) moči za svoje neumor-no delo. Katoliški učitelj prizna sam prvi oblast Stvarnika in zato jo more le on vcepiti v otroška sr-ca. Izpostavljen pa je zasmehovanju. Razna imena in psovke lete nanj; ali naj se jih ustraši? Ne! Zali-hog, da so naši lastni tovariši, ki nas najbolj blatijo in nam kriče, da smo izdajalci.

Oni so zavrgli ta materni testament, zato jih grize črv in odtod izvirajo vse psovke. Ali smo hinavci, če se zvesto držimo materinih besedi, če iščemo tolaž-be v molitvi, če stopamo z mladino k obhajalni mizi. Saj smo vendar prisegli, da bomo nam izročeno mladi-no versko vzgajali. Kdo bo pa versko vzgajal, če ni sam veren. Ne bojmo se sovražnih puščic. Ker smo vzgojitelji Kristusovi, moramo biti tudi vojaki Kristu-sovi. Katoliški učitelj vzklika s katehetom: Le čez najino truplo imate pot do otroških src s svojim proti-verskim strupom. Moderni (novodobni) učitelji vidijo v otroku neko bitje, katero skušajo nabasati z novo-dobnimi vedami, katoliški učitelj pa vidi v njem po-dobo božjo. Kje naj dobi za svoje delo milosti kakor v molitvi, kje naj se odpočije, če ne na presvetem Sr-cu Jezusovem. On ve, da je les križa v šoli najboljši vzgojitelj. Le katoličan ne pravi: Jaz delam le, za kolikor sem plačan. — On ne čepi le v šoli, ampak gre med narod. On dela za narod, ker ve, da stavi narod svoj up nanj. Pravijo, da so vzori izginili, a v srcu katoliškega učitelja ne izginjajo vzori. Dobro je naše ljudstvo, a ima tudi napake. Pri nas posebno pi-jančevanje. Katoliški učitelj vidi pogubonosne vplive in zastavi vse moči, da se ustavi to zlo. Katoliški u-čitelj bodi organizator, ne le narodov, ampak tudi svoj; in naj ne bo katoliškega učitelja, ki bi naj ne bil član naše Slomškove (učiteljske) zveze. Dolgo so delovali naši nasprotniki pod Slomškovo podobo, a zavrgli so jo. Sveta vera naj nam bo luč, materni je-zik pa ključ do prave vzgoje. Tuži v društvih naj de-luje katoliški učitelj. Če se ne plašijo nasprotniki truda za svoja društva, čemu bi pa ne sodeloval katoliški učitelj pri katoliških društvih. Pridno pa naj se izobrazuje s čitvom. V tem bodi tvoje geslo: Ne beri

metovali, Nemci in Madžari so pa ostali dosledni, strupeni sovražniki vsega, kar je slovansko. Madžari so po plemenu in duhu sorodniki Turkov, zato so se v prejšnjih stoletjih vedno družili s Turki zoper avstrijske vladarje. Kakor so tlačili Turki vse druge narode, tako delajo še dandanes Madžari. Nobenih pravic ne dajo ne Slovakom, ne Srbom, ne Rumunom! Kako pa zatirajo v zadnjem času Hrvate, to presega vse meje, to je skandal za celo Evropo sploh in za Avstrijo še posebej. Slovanska „raja“ na Balkanu je postala svobodna, dobri hrvatski narod, „predzid krščenstva“, ki je toliko krvi prelil za Avstrijo, pa se v istem času zaslužni. Te krivice se bodo še hudo ma-ševale!

Ni še dolgo tega, ko je pisala brezzoba graška židinja „Tagespošta“, da je na svetu ena sama država, ki od zadnjih slovanskih zmag nad Turki še trše pritiska na svoje slovanske državljane, in to je Rusija, ki ne da Poljakom nobene svobode. Grda židinja, udari se po zobeh! Poglej, kako delajo Madžari s Slo-vaki in Hrvati! Glej, kako tlačijo Nemci Poljake v nemškem cesarstvu! Pa saj ni treba iti tako daleč. Poglej na Koroško in Štajersko, kako se tlačijo pre-stolu udani Slovenci. Dr. Steinwender je rekel dne 11. julija 1897 v Celovcu na nekem shodu: Wir Deutsche können zwar dem Staate dienen, aber wir werden in keinem Staate die Dienerrolle spielen, denn wir sind ein Herrenvolk und zur Herrschaft müssen wir kommen“. Smisel tega stavka je: Mi Nemci smo gospodje, poklicani v to, da zapovedujemo drugim. — In tega se še dandanes držijo na Koroškem, kjer ni-majo Slovenci nobenih pravic. Če na kolodvoru za-hteva kdo vozni listek v slovanskem jeziku, že ga ho-čejo zapreti! Graška židinja, poglej na Koroško in pusti Rusijo v miru!

(Konec prihodnjš.)

nič, kar ni katoliško! Bodi še tako trden, kdor bere nasprotno liste, postane mlačen, hladn in navsezadnje mrzel za naše vzore. Zakaj pa bero nekateri nasprotno liste? Ta bi rad izvedel, kaj pišejo o njem, drugi bi rad slišal oba zvona. Prvem pravim: če ne boš čital, boš miren, pa jih še podpiraš, da te blati. Drugemu pa: Nikjer zvonovi tako lepo ne pojo, kakor doma. Tvoja dolžnost je pa, paziti tudi, da se ljudstvo ne zastrupi s slabim čitvom. Ne pozabimo pa tudi preblazene Device Marije, ki nam je vzgojila največjega učitelja. Ljubljenec Marijin je naš narod slovenski, k njej ga dovajajmo. Nasprotnike posebno peče ime k a t o l i š k i. Mi smo pa ravno na to ponosni in je hočemo pogumno nositi. Razšli se bomo, s seboj pa vzemimo geslo:

Srce Tebi — premili Stvarnik,
delo pa tebi — narod moj!

Ne da se popisati čustev, ki jih je vzbudil s svojim lepim govorom govornik v srcih zborovalcev. Odobravanja ni hotelo biti ne konca ne kraja.

Politični ogled.

— **Državni zbor** bo baje sklican čisto gotovo za dan 15. oktobra. Kako negotov je pri enakih poročilih ta „čisto gotovo“, je našim čitateljem znana stvar. Vlada si mora prej zagotoviti, da ima večino, popolnoma slepo vendar ne bo sklicala državnega zbora. Češki Nemci bi bili sicer radi še nadalje pri vladnem koritu, a si zaradi volitev nič prav ne upajo. Tudi iz češkega tabora ne prihajajo za vladna ušesa ugodna poročila. Voditelj skupnega češkega kluba, poslanec Stanjek, razglasa, da bodo Čehi v jeseni nasproti vladi v opozicijo. Kdo bo še potem podpiral vlado? Slovenski liberalci imajo žal samo enega poslanca, in ta je nekoliko prešibek, da bi podprl cel vladni kabinet.

— **Deželni zbori.** Cesar je sklicel naslednje deželne zbere za jesensko zasedanje: solnograškega na dan 17. t. m., tirolskega in predarlškega na dan 23., kranjskega na dan 24., nižjeavstrijskega na dan 23. t. m. Goriški deželni zbor bo sklican za dan 1. oktobra, da si izvoli deželni odbor. V kratkem bosta imenovana deželni glavar in namestnik. Deželni glavar bo najbrž vodja katoliške italijanske stranke, prošt Fajduš, namestnik Slovenec dr. Franko.

— **Štajerski Nemci.** Med krščansko-socialno stranko in nemškim centrom, koje stranko vodi vitez Panc, se vneto nadaljuje huda časnikarska vojska. Nadarjeni vodja krščanskih socialcev, knet Hagenhofer, očita Panču, da se je zvezal z liberalno agrarno stranko. Skrajja je hotel Panču to tajiti, a sedaj je s tajejem ven. Zadnjo nedeljo, dne 14. t. m., sta se Pančeva stranka in agrarna stranka združili na skupen program in določili veliko skupno zborovanje za dan 28. septembra v St. Mihaelu na Zgornjem Štajerskem. A tudi med liberalnimi in takozvanimi nemškonalnimi poslanci ni edinosti in slove. Eni poslanci se držijo lista „Tagespost“, drugi lista „Tagblatt“. Zadnjim se godi bolj slabo. Njih vodja je poslanec Einspinner. Nam Slovincem pa nič ne škodi, ako v nemških političnih taborih ni edinosti.

— **Naša zunanja politika.** V znamenje, da so se naše razmere nasproti Rusiji izboljšale, je odstopil naš poslanik v Petrogradu, grof Turn in na njegovo mesto pride grof Sapary. Ker je Madžar, je pač težko razumeti, ali bo ravno ta mož na pravem mestu. Grof Sapary je bil dosedaj oddelni načelnik v zunanjem ministertvu. Na njegovo mesto pride prejšnji poslanik v Belgradu, grof Forgač, ki je bil sedaj poslanik v Monakovem. Grof Forgač se je izkazal povsod, kjer je bil, za nesposobnega in nepriljubljenega. Zdaj bo imel odločilno besedo v zunanjem ministertvu. Govori se še kljub uradnemu tajeju, da tudi zunanji minister grof Berthold kmalu odstopi in da pride na njegovo mesto sedanji naš poslanik Mery v Rimu, o katerem gre glas, da je res velesposoben.

— **Nemška bahavost.** Grška kraljeva rodbina je nemškega pokolenja. Sedanji grški kralj Konstantin je še vrhu tega poročen s sestro sedanjega nemškega cesarja Viljema. Sedaj po končani vojski je prišel grški kralj na obiske k svojemu svaku cesarju Viljemu, v zahvalo, da je Nemčija tako vstrajno podpirala Grško proti slovanskima državama Bolgariji in Srbiji. Pri slovesnostih, ki so se vršile povodom tega obiska, se je bahal grški kralj z junaštvom svoje armade, čeprav vsakdo ve, da je bolgarski general Ivanov, ki je vodil proti Grkom trikrat manjšo armado, dobil o grškem junaštvu vse druge pojme, kakor jih sedaj prodaja grški kralj po Nemčiji. Obenem se je grški kralj še polaskal Nemcem, zatrjujoč, da so dosegli Grki le radi tega take uspehe, ker so se učili pri Nemcih. Nemcem in njihovem cesarju je ta hvale čudno dobro djala, kajti pri Turkih se nemški učitelji častniki niso odlikovali. Toda že so se oglasili Francozi, ki očitajo grškemu kralju, da je v Berlinu govoril neresnico, kajti sam dobro ve, da so bili učitelji grške armade Francozi. Nemci so učili le Turke in ti so tudi pokazali, kaj so se naučili pri Nemcih. Bolgari, Srbi in Grki pa so hodili pri Francozih v šolo. Grški ministrski predsednik se je pri francoski vladi že opravičil zaradi nepremišljenih besed, ki jih je njegovemu kralju narekovala grda nemška bahavost.

— **Na Balkanu.** Zmagovalci nosijo visoko glavo in njihove besede so ponosne. Med Bolgarijo in Turčijo pa se vršijo pogajanja zaradi nove meje. Pogajanja so zelo tajna, vendar gotovo napredujejo, ker se

do sedaj niso prekinila. Pri Turkih je zavladata nekoliko večja popustljivost, ker v armadi še vedno niso ponehali boji med mlado- in staroturki. V glavnem vojaškem taboru je prišlo med znanim Enverbegom in generalom Abuk-pašo do tako vročega spopada, da je Abuk-paša potegnil samokres in ustrelil na Enverbega, a ga je le neznatno ranil na roki. Vlada v Carigradu, ko je zaznala za ta dogodek, je ukazala, da se odvzame Abuk-paši meč in samokres ter ga odpeljejo v Carigrad. Toda častniki-pristaši so se zavzeli zanj, ko bi se bil moral ta ukaz izvršiti, in začelo se je streljanje in sabljanje med častniki mlado- in staroturškega mišljenja. Slični pojavi niso dokaz za urejene in zdrave razmere v turški armadi. — Na Bolgarskem vlada kljub veliki nesreči, ki je zadela ta narod, mir in red. Med narodom se je začela agitacija za prestop v katoliško cerkev, ker se pravoslavni cerkvi ne zaupa. Slovenci se dejanski zanimajo za bolgarske razmere s tem, da radi darujemo za katoliške misijone na Balkanu.

— **Protiaavstrijske demonstracije v Rimu.** Katoliški telovadci raznih narodov so se šli te dni pokloniti sv. Očetu v Rim. Laški framasoni so pa skočili pokoncu in so hoteli preprečiti vso slavnost. Najhujše se je godilo mali skupini avstrijskih telovadcev. Lahi so jih strahovito zasramovali. Udri so nato pred avstrijsko poslaništvo in divje kričali: „Dol z Avstrijo! Zivio italijanski Trst!“ Policija demonstrantom ni bila kos; še-le poklicano vojaštvo je izpraznilo trg. Zaprli so 60 oseb. To so naši zavezniki!

— **Proti drugovercem.** Rusko pravoslavje se obnaša zelo nestrpno nasproti drugovercem. Poroča se, da se je zadnji čas razpustilo zopet 22 društev. Izmed teh društev jih je 7 katoliških, vsa verskega in dobroteljnega značaja, 11 pa mohamedanskih društev, ki so tudi vsa verskega značaja. Posebno veliko pa znajo pripovedovati o pravoslavni nestrpnosti oni poljski katoliki, ki so prišli ob delitvi Poljske pod rusko carstvo.

— **Angleško zračno brodogradje.** Angleška hoče biti prva. Zgraditi bo dala zračno brodogradje iz vseh vrst letal in zrakoplovov. Samohidroplanov, ki se bodo dvigali z morja in opazovali sovražnikovo mornarico, bo 200. Zrakoplovi bodo služili za poizvedovanje v daljavah. Vsa letala bodo imela brezžične brzojave, po katerih se bodo dajala poročila admiralu-poveljniku. Več križaric bo imelo hidroplane na krovu. Gradbi se za letala posebna vojaška delavnica. To bo grozne vojne v zraku!

— **Japonska proti Kitajski.** Jasno je, da išče Japonska priložnosti, kako bi začela vojsko s Kitajsko. Kitajska ji je ugodila v vseh prepornih točkah, toda japonska javnost je sedaj na svojo vlado huda, češ, da je premalo zahvalevala. Japonska čuti v sebi moč mladosti in se pripravlja, da sosednje ozemlje kolikor mogoče spravi pod svojo oblast. Najprej je bila Korea na vrsti, sedaj Kitajska. Tudi Rusija se že oglašja in oznanja pravico do severnega dela Kitajske.

Kolera.

Vedno bližje prihaja kolera našim krajem. Cel Balkan je okužen, okuženih je po koleri mnogo krajev na Ogrskem in Hrvaškem, da, pojavili so se že tudi posamezni slučaji v Galiciji, na Dunaju in na Češkem. Bati se je, da tudi v naših krajih nastopi prijateljica smrti — kolera. V naslednjem podamo poročilo o stanju kolere v posameznih deželah po poročilih, ki so došla dne 15. septembra:

C e š k o: Žena višjega okrajnega zdravnika v Tuzli, Galcinska, je došla dne 6. t. m. v kopalnišče Marijine vari, kjer je nenadoma obolela na kolero. Oddali so jo takoj v bolnišnico za kužne bolezni. Ker je bila zdravniška pomoč takoj pri rokah, se je posrečilo, Galcinsko rešiti. Novejša poročila pravijo, da je žena že izven nevarnosti. Namestništvo je izdalo stroge varnostne odredbe.

D u n a j: Žida Pardo so že izpustili iz bolnišnice, ker je popolnoma okrevala.

G a l i c i j a: Zdravstveni oddelek notranjega ministertva na Dunaju poroča, da je izbruhnila kolera tudi v Galiciji, in sicer v vaseh ob ogrski meji. Vasi Oparčac, Oberce in Skole so deloma okužene. Kolera se je prenesla po delavcih iz Ogrske. Umrli je neka kmetica. O številu drugih slučajev se molči.

H r v a š k o: Od 10. do 14. t. se je pojavilo zopet 26 novih slučajev, a smrten ni bil nobeden. V mnogih okrožjih je vlada prepovedala promet s sadjem.

O g r s k o: V Budimpešti in tudi v drugih krajih Ogrske je izbruhnila zadnji čas kolera z vso silo na dan. Dne 11. septembra je v Budimpešti nenadoma obolelo 7 oseb, njim se kljub varnostnim odredbam še vsak čas pridruži po več novih bolnikov. Umrli sta dosedaj 2 osebi. Iz dežele prihajajo vedno pogostejša poročila o koleri. Uradni list javlja skupno z dežele 48 slučajev. Znano je, da so Ogrji zelo nesnažni, glede pitne vode pa sploh niso izbirčni. Pijejo vodo iz Donave in drugih rek, luž, studence pa imajo navadno poleg gnojnic. Vlada je sedaj, ko je že kolera v deželi, prepovedala piti vodo iz Donave in pa smrdljivih studencev, tudi dovoz sadja in živeža iz okuženih krajev, posebno iz Srbije in Rumunije, je prepovedan. V Budimpešti so oblasti zaplenile 1 vagon suhih rib iz Apata in jih dale sežgati.

B o s n a: Kolera pojema. V Gornji Tuzli se nahaja zdaj le 1 bolnik; z dežele pa se poroča, da leži še od prejšnjih bolnikov 22 neozdravljenih. — Novejša poročila pravijo, da je v vasi Kreka blizu Tuzle z nekom mlinu, kjer je pred dnevi neka žena umrla

za kolero, na novo obolelo 5 oseb. Tudi v Breki je na novo obolel nek otrok.

S r b i j a: V okrožjih ob Drini (ob bosanski meji) zbolijo v posameznih vaseh vsak dan na desetine oseb. Posebno hudo divja kolera v Sabacu in Mitrovici. Od 1. do 13. septembra je obolelo na Srbskem 1224, ozdravelo 370, umrlo 277, a bolnih je še 577 oseb. Tako pravi uradno poročilo.

R u m u n i j a: Od 10. do 13. septembra je obolelo na novo 112 oseb, umrlo 46, ozdravelo 15. Posebno hudo divja kolera v mestih Silistrija, Šulina in Tyrmagurele. — Od kar je izbruhnila kolera, pa do 14. t. m., je obolelo za njo 1555 oseb, 661 jih je umrlo, med njimi 79 vojakov, 159 bolnikov pa je ozdravelo.

B o l g a r i j a: Najbolj so okuženi okrajji Vidin, Vraca, Plevna in Sistovo. Od 5. do 13. t. m. je na novo obolelo 614 oseb, umrlo jih je 115.

T u r č i j a: Od 1. do 13. septembra obolelo je v Carigradu in okolici 214, umrlo 73 oseb.

R u s i j a: Okužena so okrožja: Odesa, Cherson, Balta, Podolija, Dnjepravsko in tudi Besarabija. Dosedaj je obolelo 2107 oseb, a umrlo 619 oseb. Kolera se je prenesla na Rusko največ po rumunskih potnikih.

Kolero pomnožujejo posebne glivice (bacili), katere se zarijejo v želodec in čreva. Dokler so te glivice še v želodcu, je bolezen še lahko ozdravljiva, kakor hitro pa so se kolerine glivice ukoreninile v čreva, je človek skoro gotovo izgubljen. Zdravniki razločujejo trije vrste obolenja za kolero. Najložji napad ali prva vrsta kolere se pozna po hudi driski, ki pa se od navadne driske ne da mnogo razločevati. Ljudje, ki so bolj rahle naravi, navadno podležejo že prvotnim napadom, močnejša narava pa kljubuje še do druge ali tretje vrste. Pri drugi vrsti ali stopinji začne človek bruhati iz želodca jedila in kri. V tej srednji stopinji umrje največ ljudi. Pri tretji vrsti se poleg driske in bruhanja pojavi še strjenje krvi, žila začneja le po redkoma biti, voda se zapira, krč se loteva celega života in po hudih mukah bolnik umre. Največ žrtev zahteva kolera pri ljudeh med 30. in 40. leti, a med ženskim in moškim spolom ne dela kolera nobene razločka.

Navadno se kolera nalezje po glivicah (baciilih) v straniščih ali drugih javnih prostorih, n. pr. če se takoj vsedeš na sedež, kjer je sedel človek, ki je bolan na kolero, je lahko mogoče, da se je tudi ti nalezil. Lahko pa se nalezješ kolere tudi, če piješ slabo vodo, zavžiješ gnilo ali nezrelo sadje, spiš v neprežračenih prenočiščih ali delaš v bližini, kjer zastaja voda iz stranišč. Kolero pa posebno pospešuje nesnaga. Ker med obolelimi za kolero umrje navadno 60%, je povsod, kjer se kolera pojavi, če tudi v najmanjšem obsegu, treba stroge previdnosti. Ker je slaba pitna voda najboljši prenašalec kolere, se priporoča, da skrbijo gospodarji, da bodo studenci snažni, da se ne steka v studence razna nesnaga, ali pa celo voda iz perilišč. Posebno skrb se naj obrača tudi na stranišča. Snaga naj bo tudi tukaj na svojem mestu. Gospodarji naj skrbijo, da se zbirajo odpadki v globoki jami. Posebno pa naj skrbijo za snago v straniščih gostilničarji, kjer se shajajo razni potniki! Gospodinjje pa naj skrbijo za snago stanovanj in perila.

Ako se prikaže pri kaki osebi sumljivi znak kolere — huda driska, naj se takoj pokliče zdravnik. Vlada odredi povsod, kjer se pokaže kak sumljivi slučaj, takoj stroge varnostne odredbe, da se nevarna kuga ne razširi. Tem naredbam se je treba že z ozidrom na lastno korist brezpogojno pokoriti in navodila izvajati.

Razne novice.

Godovi prihođnjega tedna.

21. nedelja: 19. po Binkoštih; Matej, apostol.
22. pondeljek: Mavricij in tovariši, mučenci; Emeran, škof.
23. torek: Tekla, devica in mučenica; Liu, papež.
24. sreda: Marija Devica, reš. ujetnikov; Gerhard, škof.
25. četrtek: Kleofa, spoznavalec; Firmin, škof.
26. petek: Ciprijan in Justina, muč.
27. sobota: Kozma in Damijan, mučenika; Kaj, škof.

* **Duhovniška vest.** P. Blaž Seme, kaplan in slovenski spovednik v Marijinem Celju, je premeščen v Allenc.

Iz sodnijsko-pisarniške službe. Sodnijski kancelist Franc Flux v Gornjemgradu je imenovan za oficijala.

* **Občni zbor Slovenske Straže** bo dne 12. oktobra t. l. ob 3. uri popoldne na Jesenicah. Štajerske podružnice, skrbite, da boste vse zastopane!

* **Naš cesar prvič pri armadi.** Iz dnevnika pokojnega cesarjevega vzgojitelja, grofa Coroninija, ki leži zakopan v Sempetru na Goriškem, priobčuje list „Österr. Rundschau“ par podatkov, kako je takrat 14letni nadvojvoda Franc Josip dne 10. oktobra 1844. nadzoroval prvič svoj dragonski polk št. 11.

* **Našim dopisnikom.** Pišite 1. s črnilom. Urednik vam bo hvaležen, ker ne bo izgubil vida pri čitanju in popravljanju in črkostavec vas bo hvalil; 2. samo na eno stran; 3. razločno; 4. z velikimi črkami; 5. kratko; 6. zmeraj kaj novega in zanimivega; 7. ne pišite malenkostnih dopisov; 8. dajajte dovolj znamk za kuverte; na pismo do 20 gramov je treba prilepiti znamko za 10 vin., čez 20 gramov pa 20 vin. Ako nimate tehtnice za pisma doma, pa vprašajte na pošti! 9. Poročajte zmeraj svoje pravo ime uredni-